

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๐/๒๕๕๓

วันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๓

เรื่อง การจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๕๕ (กรณี นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี)

ประธานกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีคำร้องเป็นหนังสือ
ที่ ปช. ๐๐๐๒.๐๑/๔๑๑๓ ลงวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๒ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ความว่า
คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการประชุมครั้งที่ ๔๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติ
เป็นเอกฉันท์ว่า นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ข้าราชการการเมือง
จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ
จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ด้วย

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

(๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่
ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ
ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง และวรรคสอง
บัญญัติว่า..... ให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบ ซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สิน
และหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมา
โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้าด้วย

มาตรา ๒๕๒ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว คือ

- (๑) ภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง และ
- (๓) ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปี

มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการ
ทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้... ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่ง
นับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ ... และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ
เป็นเวลาห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และวรรคสอง บัญญัติว่า... ให้คณะกรรมการป้องกันและ
ปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป...

มาตรา ๓๑๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้

(๒) ผู้ถูกร้อง/นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ ไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ กรณีเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี สำนักงาน ป.ป.ช. ได้ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้อง ในกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ โดยมีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ และชี้แจงข้อเท็จจริงในกรณีดังกล่าว รวม ๔ ครั้ง คือ เมื่อวันที่ ๒๒ เมษายน ๒๕๔๑, วันที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๔๑, วันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๔๒ และวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ แต่ผู้ถูกร้องไม่ติดต่อชี้แจงข้อเท็จจริง และไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ

(๓) คณะกรรมการ ป.ป.ช. เห็นว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ พร้อม พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ผู้สั่งแต่งตั้งตามมาตรา ๑๐ (๔) นั้น ผู้ถูกร้องมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ พร้อมเอกสารประกอบต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยต้อง ยื่นบัญชี ฯลฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งภายในวันที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ กรณีพ้นจากตำแหน่งภายใน วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๐ และกรณีที่พ้นจากตำแหน่งไปแล้วหนึ่งปีภายในวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๔๑ เนื่องจากคณะรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อนสิ้นสภาพไป แต่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน มาตรา ๓๑๗ ให้คณะรัฐมนตรีที่บริหารราชการแผ่นดินอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้คงเป็นคณะรัฐมนตรี ตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น จึงต้องถือเอาวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ เป็นวันที่คณะรัฐมนตรีเริ่มเข้าดำรงตำแหน่ง สำหรับข้าราชการการเมืองตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการ นายกรัฐมนตรีตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) นั้น ต้องพ้นจากตำแหน่ง เมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้สั่งแต่งตั้งพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๑๐ (๔) ด้วย แต่เมื่อนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีผู้สั่งแต่งตั้งได้พ้นจากตำแหน่งไปตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน และ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันให้คณะรัฐมนตรีที่ดำรงตำแหน่งในวันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ คือ วันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ คงเป็นคณะรัฐมนตรีตามรัฐธรรมนูญนี้ ย่อมถือว่าข้าราชการการเมืองดังกล่าว ซึ่งรวมถึงผู้ถูกร้องเริ่มเข้าดำรงตำแหน่งตามคณะรัฐมนตรีด้วย เมื่อปรากฏว่า ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ ภายในเวลาดังกล่าวและสำนักงาน ป.ป.ช. ดำเนินการตามขั้นตอนเพื่อพิสูจน์เจตนาของผู้ถูกร้องกรณี ไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ แล้ว ผู้ถูกร้องไม่ติดต่อหรือยื่นบัญชี ฯลฯ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และ มาตรา ๒๕๒ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีมติว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ และเสนอเรื่องให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไปตามมาตรา ๒๕๕

(๔) ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาฟังคำแถลงของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ผู้ถูกร้องแถลงต่อศาลมีข้อความสรุปได้ว่า ได้รับหนังสือจากสำนักงาน ป.ป.ป. แล้ว เจ้าหน้าที่ ป.ป.ช. แจ้งว่า ถ้าผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ จะดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ได้ห้าปี ซึ่งผู้ถูกร้องคิดว่า ไม่เป็นปัญหา ผู้ถูกร้องไม่เคยนั่งประจำสำนักงาน เพราะทำงานด้านการประสานงานลงทุนในสาธารณรัฐประชาชนจีน รับเงินค่าตอบแทนรายเดือน โดยมอบอำนาจให้ผู้อื่นมารับแทน ไม่มีปัญหาในการยื่นบัญชี ฯลฯ เพราะไม่มีทรัพย์สินและหนี้สินอะไรมากมาย ไม่อยากจะเกี่ยวข้องกับการเมือง

โดยที่พยานหลักฐานที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นได้อีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๓๑๓ และมาตรา ๓๓๑
๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ และมาตรา ๑๑๕

๓. พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และมาตรา ๑๐ (๔)

ปัญหาที่ต้องพิจารณา

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคำร้องนี้หรือไม่
๒. นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก เนื่องจากคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เสนอเรื่อง นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ ประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ข้าราชการการเมือง จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือไม่ ให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้

ปัญหาที่สอง โดยที่ปรากฏข้อเท็จจริงว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งประจำสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี ตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๕๒/๒๕๔๐ ลงวันที่ ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๐ เป็นข้าราชการการเมือง ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๔ (๑๖) และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๐ พร้อม พลเอก ชวลิต ยงใจยุทธ นายกรัฐมนตรี ผู้สั่งแต่งตั้งตามมาตรา ๑๐ (๔) จึงมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสาร

ประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ โดยผู้ถูกร้องจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ทุกหน้า รวม ๓ ครั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ ในกรณีนี้ ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯลฯ ภายในกำหนดเวลาดังกล่าว สำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งไม่มีหน้าที่เตือนผู้ถูกร้อง ได้มีหนังสือแจ้งให้ผู้ถูกร้องปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ และมาตรา ๒๕๒ รวม ๔ ครั้ง แต่ผู้ถูกร้องไม่ติดต่อชี้แจงข้อเท็จจริงและไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินพร้อมเอกสารประกอบคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคราวประชุมครั้งที่ ๔๗/๒๕๕๒ เมื่อวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒ มีมติเป็นเอกฉันท์ว่า นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ด้วย

พิจารณาคำแถลงของผู้ถูกร้อง จากการออกนั่งพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ เห็นว่า คำแถลงของผู้ถูกร้องไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะรับฟังเป็นข้อแก้ตัวว่าผู้ถูกร้องไม่จงใจจะไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินและเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยว่า นายอนันต์ ศวัสตนานนท์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ มาตรา ๒๕๒ และมาตรา ๒๕๕

นายประเสริฐ นาสกุล
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ